

Pracovná skupina pre SPP, priame platby a rozvoj vidieka, 24. marec 2023

Miesto stretnutia: COPA-COGECA, Rue de Trèves 61, 1040 Brusel

Dátum stretnutia: 24. marca 2023

Účastník stretnutia: Ján Baršváry

Názov aktivity: Pracovná skupina pre SPP, priame platby a rozvoj vidieka

Predseda: Predseda Henri Brichart (FR), predseda pracovnej skupiny pre priame platby.

Podrobný popis aktivity:

Reflexie o SPP 2027+:

1. zhrnutie diskusií zo zasadnutia 10. 3. 2023

Sekretariát stručne zhrnul minulé spoločné jednanie a diskusiu o 4 otázkach:

- Akým hlavným výzvam čelí poľnohospodárstvo EÚ a akú rolu a ciele by malo mať poľnohospodárstvo v EÚ v budúcnosti?
- Aká by mala byť štruktúra budúcej SPP?
- Nakoľko by mala byť SPP „spoločná“ a naopak, nakoľko by mala byť posilnená subsidiarita?
- Ako sa vysporiadať s krízou vyvolanou globálnymi geopolitickými faktormi?

Ohľadom cieľov a roly budúcej SPP boli zmienené krátkodobé aj dlhodobé výzvy: C-19, vojna na UA a z nej plynúce dôsledky, napr. zvýšený dovoz produktov do EÚ nespĺňajúcich rovnaké požiadavky, vysoká inflácia, administratívna záťaž, medzinárodný dopyt, generačná obmena, rola žien v poľnohospodárstve a vo vidieckych oblastiach, úbytok fariem so zmiešanou produkciou v EÚ, dosiahnutie zelenej transformácie, klimatické zmeny, atď. Veľa členov upozornilo, že budúca SPP bude platiť v inom kontexte, budú už platiť prijaté iniciatívy EZD. SPP by sa mala naďalej zameriavať na svoje primárne ciele, definované v čl. 39 Zmluvy o fungovaní EÚ, prioritou by mala zostať potravinová bezpečnosť. Zaistenie príjmov poľnohospodárom je predpokladom zaistenia ich príspevku k životnému prostrediu.

Z diskusií vyplynuli aj potreby poľnohospodárskeho sektora, najmä stabilita legislatívneho rámca, ktorá umožní dlhodobé investície, zaistí konkurencieschopnú produkciu, ďalej spravodlivá hospodárska súťaž, zdôraznená rola družstiev, nástroje na stabilizáciu trhu, a i.

V rámci prejednávania SPP ako spoločnej politiky bolo uvedené, že je potreba zaistiť správnu rovnováhu, t. j. potrebu poskytnúť štátom určitú úroveň subsidiarity na riešenie ich konkrétnych potrieb, ale súčasne zaistiť rovnaké podmienky. Ohľadom prípadného rozšírenia SPP o tretí pilier sa názory líšili – ak by k rozšíreniu prišlo, musel by byť financovaný dodatočnými finančnými prostriedkami. Ako dôležitý faktor bola zmienená štátna podpora, ktorá sa v jednotlivých štátoch líši, môže preto predstavovať riziko narušenia jednotného trhu.

2. diskusia s členmi na základe cielených otázok

Sekretariát na dnešnú diskusiu pripravil tieto 4 otázky:

- Ako do budúcej SPP lepšie integrovať potravinovú bezpečnosť a jej podporu?
- Čo je potrebné na to, aby boli najlepšie splnené ciele SPP s ohľadom na budúce výzvy?
- Aké sú poučenia z pandémie C-19, ruskej invázie na UA, zvýšenia cien energetických vstupov, inflácie a vyvolaných opatrení? Mala EÚ reagovať inak?
- Ako zaistiť koherentné intervencie a rovnaké podmienky?

RO reprezentant uviedol, že poľnohospodári a družstvá konštantne pracujú na zlepšení svojej konkurencieschopnosti, prístupu ku klimatickým zmenám a zaistení potravinovej bezpečnosti, ale na pokračovanie potrebujú právny rámec, ktorý ich bude podporovať, t. j. potrebujú mať možnosť používať nové genomické techniky. V RO sú potrebné investície do závlahových systémov, RO by potom bolo schopné vyprodukovať dostatok bielkovín a nebolo by nutné do EÚ dovážať krmivá). Pre RO je takisto dôležité dosiahnuť 100 % externej konvergenzie do roku 2030. K tretej otázke uviedol, že každý štát by mal garantovať produkciu 60 % potrebných potravín pre svojich občanov, aby sa zabránilo nedostatku a nepriaznivým situáciám napr. v období pandémie, keď sa ukázalo, že interný trh nefunguje správne a nereaguje okamžite. V budúcom období treba posilniť nástroj na riadenie rizík (musí byť povinný pre členské štáty a dobrovoľný pre poľnohospodárov). Na záver uviedol, že na udržanie globálnej konkurencieschopnosti EÚ poľnohospodárstva sú potrebné rovnaké podmienky pre všetky poľnohospodársko-potravinárske produkty na vnútornom trhu, ale aj obchodné partnerstvo a prístup k surovinám a vstupom. Je nutné zaistiť rovnaké podmienky pre dovozy do EÚ, ako musia plniť európski poľnohospodári, takisto sú potrebné nové genomické techniky ako alternatívy k pesticídom, vo vyjednávaniach medzinárodných dohôd musí byť poľnohospodárstvo posudzované prioritne, nesmie byť „obetované“ v prospech iných priemyselných odvetví.

ES reprezentant odporučil zdôrazniť platnosť cieľov SPP podľa čl. 39 Zmluvy. Je nutné zohľadniť situáciu na UA a tomu prispôbiť politické iniciatívy. Potravinová bezpečnosť musí zostať prioritou, všetky výzvy spôsobia, že pre európskych poľnohospodárov bude zložitá zostať konkurencieschopnými. Treba zlepšiť prístupy na externé trhy, dôležitá je generačná obmena, lebo v mnohých členských štátoch odíde v nadchádzajúcich 10 rokoch 70 % poľnohospodárov do dôchodku. Upozornil na kontinuálne pokračujúcu krízu od pandémie C-19 cez vojnu na UA a dovozy z tretích krajín do EÚ, preto je potrebné prijať trhové opatrenia na podporu EÚ poľnohospodárstva. Na to treba náležité financovanie, ale aj obchodnú politiku EÚ, ktorá musí chrániť záujmy poľnohospodárstva EÚ.

DK reprezentantka za dôležité označila to, aby EÚ naďalej zostala vývozcom poľnohospodársko-potravinárskych výrobkov na svetové trhy, ale aby bola zaistená potravinová bezpečnosť v EÚ. Súčasne je podľa nej potrebné prejsť na ekologickejšiu produkciu, ovšem zelená transformácia európskeho poľnohospodárstva musí umožniť zachovanie súčasnej výšky produkcie. SPP musí tento vývoj podporiť, hoci pravdepodobne nebude schopná všetko financovať. Dôležitý bude výskum, inovácie a zvyšovanie znalostí poľnohospodárov o udržateľnejšej a ekologickejšej produkcii. Cieľom by malo byť európske poľnohospodárstvo odolnejšie voči externým šokom, ako je teraz vojna na UA.

AT reprezentant uviedol, že diskusie o budúcej SPP by mali vychádzať z čl. 39 Zmluvy o fungovaní EÚ, ale treba zohľadniť situáciu v tretích krajinách a prijať dodatočné interné opatrenia pre jednotný trh, a to na základe vedeckých poznatkov. Je treba uľahčiť prístup k zdrojom, ako sú PPPs, pritom bude zásadná externá obchodná politika EÚ. Za ďalší dôležitý aspekt označil posilnenie rozvoja vidieka a mali by byť posilnené aj nástroje riadenia rizík.

DE reprezentant uviedol, že na zaistenie potravinovej bezpečnosti je potrebná generačná obmena (podpora mladých) a nástroje na riadenia rizík, pričom v rámci SPP je k dispozícii stále menej finančných prostriedkov. Prioritou musí zostať potravinová bezpečnosť. Nové stratégie EZD by mali byť prehodnotené, lebo sa zameriavajú iba na environmentálny a klimatický aspekt.

CZ reprezentantka referovala o zaslaní spoločnej pozície CZ a SK ohľadom budúcej SPP sekretariátu C-C, SPP by mala naďalej plniť ciele podľa čl. 39 Zmluvy o fungovaní EÚ. Na zaistenie príjmov poľnohospodárov sú potrebné priame platby, ďalšie zaistenie príjmov by mohlo byť vďaka zahrnutiu poistenia ich príjmov (napr. do I. piliera SPP). Reprezentantka podporila navýšenie rozpočtu SPP. Pokiaľ by bol do SPP zahrnutý nový pilier, potom je treba vyriešiť jeho financovanie, ideálne mimo prostriedkov SPP.

BE reprezentant za dôležité označil, aby v novej SPP išlo o evolúciu, nie revolúciu. SPP je jednou z najvyváženejších európskych politík, pretože zahŕňa ekonomické, sociálne a environmentálne aspekty, čo by malo byť zohľadnené aj vo vyváženom rozložení rozpočtu SPP a jej finančné prostriedky by mali byť určené pre skutočne aktívnych poľnohospodárov. Dôležité sú nástroje riadenia rizík a investície, ktoré by mali byť pre členské štáty voliteľné.

IE reprezentant podporil myšlienku BE o evolúcii. Súčasná SPP je podľa neho komplexnejšia než predošlá, ale predstavuje administratívnu záťaž a náklady pre poľnohospodárov, čo by sa malo zohľadniť pri budúcej reforme. Potravinová bezpečnosť je zásadná a preto treba podporiť aktívnych poľnohospodárov a súhlasil aj s prehlásením DK.

PL reprezentantka podporila vyváženú politiku, aktuálne podľa nej rovnováha nie je, príkladom sú niektoré štandardy DPEP. Takisto treba silný rozpočet, politika musí byť prispôbena realite. Upozornila na negatívne dôsledky súčasnej SPP, kde poľnohospodári nerozumejú cieľom, ani vykonávaniu nových pravidiel.

SE reprezentantka odporučila prijatie plánu B, ak by rozpočet SPP nebol navýšený. Za dôležité označila aj zachovanie podpory príjmov poľnohospodárov, nové politiky a iniciatívy by mali byť hrazené z iných zdrojov, nie iba z rozpočtu SPP.

IT reprezentantka vyzvala na zjednodušenie budúcej SPP a k adekvátnym finančným zdrojom a podporila väčšiu previazanosť na iné politiky. Potravinová bezpečnosť by mala byť koordinovaná s nástrojmi riadenia rizík, poľnohospodárom treba uľahčiť prístup k inováciám a výsledkom výskumu. Podporila väčšie používanie nástrojov na riadenie rizík prostredníctvom družstiev na posilnenie vyjednávacej sily poľnohospodárov s poisťovacími spoločnosťami.

NL reprezentant informoval o veľkej skepse v NL ohľadom súčasnej SPP, v diskusiách odporučil zamerať sa nielen na SPP, ale aj na kohéznú politiku, obchodnú politiku a rámcový program Horizont.

Predseda júci na záver zhrnul diskusiu zopakovaním hlavných výziev v podobe zaistenia potravinovej bezpečnosti a suverenity nielen v EÚ, ale aj zvyšku sveta. Rozpočet SPP je nutné navýšiť aj s ohľadom na infláciu, podporení by mali byť aktívni poľnohospodári. Zmeny vyžadujú čas, preto je potrebné prechodné obdobie na prispôbienie sa novým pravidlám. Európske politiky by mali byť konzistentné, lebo občas si ich vykonávanie protirečia a spôsobujú problémy. Takisto treba riešiť financovanie investícií nevyhnutných na modernizáciu fariem. Ďalšie príspevky je stále možné zasielať sekretariátu.

Informácie zo zasadnutia CDG pre strategické plány a horizontálne otázky SPP a CDG pre životné prostredie (13. a 17. 3. 2023)

Sekretariát upozornil na nový systém usporiadania skupín CDG a na veľmi krátky čas medzi zverejnením programu a vlastným konaním CDG, čo komplikovalo prípravu a vytvorenie delegácie

účastníkov za C-C. Prezentácie z konaní CDG sú k dispozícii na portáli Agri Pulse. Budúce jednanie CDG k SPP prebehne 28. 6. (online) a 14. 9. 2023 (hybridne).

Diskusia:

DK a ES reprezentanti vyzvali na aktívnu účasť počas rokovaní CDG.

IT reprezentant odporučil rozlišovať medzi účastníkmi za Copa a za Cogeca, ďalej na svoj príspevok Komisii o diskriminácii poľnohospodárov v dôchodku, ktorí neplnia definíciu aktívneho poľnohospodára a nemajú preto nárok na platby, Komisia však počas CDG odpoveď neposkytla. Upozornil aj na to, že Geopa-Copa tiež žiadala o možnosť účasti na CDG, ale táto

požiadavka bola odmietnutá.

Sekretariát potvrdil, že generálny sekretár C-C už kontaktoval Komisiu ohľadom nesúhlasu s vyradením Geopa-Copa z rokovania skupín CDG.

AT reprezentant odmietol kritiku neziskových organizácií ohľadom príliš mnohých miest pre C-C počas CDG, podľa neho je to práve naopak, veľký priestor je poskytnutý práve im.

Sekundárna legislatíva: zmeny strategických plánov SPP (postupy a termíny)

Sekretariát predstavil pravidlá ohľadom zmien strategických plánov SPP, pričom základné pravidlá sú stanovené v čl. 119 nariadenia 2021/2115 o strategických plánoch. Tie uvádzajú, že strategické plány môžu byť menené raz za kalendárny rok, okrem toho môžu byť predložené 3 ďalšie žiadosti o zmenu strategického plánu SPP, tie sa však netýkajú zastropovania a degresivity pre CRISS, finančnej alokácie (3%) na intervencie v iných sektoroch, ktoré budú preskúmané v roku 2025, ani presunov prostriedkov medzi piliermi. Okrem toho môže členský štát vykonať a uplatniť úpravy akýchkoľvek prvkov intervencií v oblasti rozvoja vidieka, ktoré nemajú vplyv na stanovené ciele, a schvaľovať ich ako súčasť budúcej zmeny SPP. Komisia sa môže k žiadosti o zmenu strategického plánu SPP vyjadriť do 30 pracovných dní od jej predloženia, žiadosť o zmenu strategického plánu sa schváli najneskôr 3 mesiace po tom, čo ju členský štát predložil.

Sekundárna legislatíva, konkrétne delegované nariadenie 2023/370 bolo prijaté 13. 12. 2022, dopĺňa pravidlá ohľadom zmien strategických plánov, pre ktoré neplatí maximálny počet povolených zmien. Nariadenie okrem iného stanovuje, že členský štát by mal prostredníctvom systému pre elektronickú výmenu dát „SFC2021“ predložiť vždy iba jednu žiadosť o zmenu.

Za monitorovanie účinnosti vykonávania strategických plánov SPP by mal byť zodpovedný monitorovací výbor, v mnohých členských štátoch sú už výbory zriadené. O jeho zložení rozhodujú členské štáty, musia zaistiť rovnomerné zastúpenie relevantných orgánov verejnej správy a iných subjektov a partnerov. Každý z členov výboru má 1 hlas, preto sekretariát vyzval na aktívnu účasť na národných úrovniach, členovia budú mať k dispozícii prvé informácie o vykonávaní SPP.

Celá prezentácia je priložená v samostatnej prílohe k zápisu v českom jazyku.

Diskusia:

ES reprezentant referoval o už vytvorenom monitorovacom výbore v ES, jeho členmi sú aj zástupcovia hlavných poľnohospodárskych organizácií (členov C-C).

RO reprezentant informoval o ustanovení monitorovacieho výboru v RO, ktorého členmi sú aj 4 členské organizácie v Rumunskej aliancii pre poľnohospodárstvo a spoluprácu.

Zhrnutie 1. zasadnutia tematickej skupiny pre strategické plány SPP

Dňa 14. 3. 2023 sa uskutočnilo 1. stretnutie tematickej skupiny pre strategické plány SPP. Účelom stretnutia bola výmena informácií o prístupoch k vytváraniu sietí a zapojenie do navrhovania strategických plánov. Zúčastnili sa na ňom riadiace orgány, platobné agentúry, zástupcovia národných sietí, mimovládne organizácie. Budúce zasadnutie bude 25. 5. 2023.

Rôzne

Sekretariát informoval o návrhu Komisie na využitie časti krízovej rezervy SPP na podporu producentov obilnín a olejní v krajinách susediacich s UA, kde došlo k narušeniu trhu dovozmi z UA (BG, RO, PL, HU, SK a CZ). O návrhu sa bude rozhodovať dňa 30. 3. 2023.

Prínos aktivity pre poľnohospodárov v SR:

Prenos informácií pre členov SPPK k danej problematike.

Vyplývajúce úlohy pre SPPK:

Pre SPPK nevyplývajú zo zasadania žiadne úlohy.